

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

____.____.20__ № _____

На № _____ від _____.____.20__

Міністру юстиції України

Денису МАЛЮСЬЦІ

ПО Д А Н Н Я

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Відповідно до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» мною здійснюється перевірка за зверненням співголови депутатської фракції Політичної партії «ОПОЗИЦІЙНА ПЛАТФОРМА – ЗА ЖИТТЯ» Верховної Ради України, народного депутата України Бойка Юрія Анатолійовича в інтересах В. стосовно можливих незаконних дій судді Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду, які, зокрема, полягають у відмові задоволення клопотання заявника про звільнення від сплати судового збору на підставі статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» у справі №

За результатами опрацювання матеріалів звернення В. (далі –позивач, заявник) встановлено, що між заявником та фізичною особою-підприємцем Р. (відповідачем) було укладено договір № _____ від 19.02.2016 про розроблення веб сайту, відповідно до якого відповідач зобов'язався розробити веб-сайт на основі наданого шаблону та викласти його на хостинг замовника, а позивач зобов'язався прийняти веб-сайт відповідно до умов Технічного завдання та оплатити його вартість згідно з умовами договору.

У зв'язку з неналежним виконанням Р. своїх зобов'язань за договором на розроблення веб сайту № _____ від 19.02.2016 та порушенням права позивача як споживача В. звернувся до суду із позовом до Р.

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№12546.2/Б/319.5/21/НД/21/27.3 від 25.10.2021
КЕП: Денісова Л. Л. 25.10.2021 17:05
5FBB77F7B650371D04000000AF67000081E00000

Рішенням Деснянського районного суду від 18.12.2021 у справі № позов В. до фізичної особи-підприємця Р було частково задоволено.

Постановою Київського апеляційного суду від 17.05.2021 вказане вище рішення суду першої інстанції було скасовано й ухвалено нове судове рішення.

Оскільки позивач був незадоволений рішенням апеляційної інстанції, він звернувся до Верховного Суду в складі Касаційного цивільного суду.

На порушення частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» суддя ухвалою Верховного Суду в складі Касаційного цивільного суду від 22.06.2021 у справі № зобов'язав заявника сплати судовий збір на суму 14 882 грн. 40 коп. Не погоджуючись із таким рішенням, позивач чотири рази надавав суду клопотання про звільнення від сплати судового збору на підставі частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів».

Проте його аргументи не переконали суддю. Для забезпечення відкриття касаційного провадження В. було сплачено 14 882 грн 40 коп. судового збору.

Звертаю увагу на те, що згідно з частиною третьою статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» споживачі звільняються від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав, а в даному випадку права В. як споживача було порушено відповідачем внаслідок неналежного виконання зобов'язань за договором на розроблення веб сайту.

Крім того, варто зазначити, що В. має посвідчення учасника бойових дій, а відповідно до пункту 13 частини першої статті 5 Закону України «Про судовий збір» від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються учасники бойових дій.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у листі № 93-1517/0/4-17 від 09.08.2017 надав роз'яснення з метою правильного застосування судами законодавства під час здійснення цивільного судочинства та забезпечення реалізації споживачами права на судовий захист.

У наведеному листі звернено увагу, що між частиною третьою статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» та статтею 5 Закону України «Про судовий збір» існує колізія, яка призводить до неоднокового їх застосування.

Важливим підтвердженням факту неоднокового тлумачення та застосування частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» та статті 5 Закону України «Про судовий збір» є те, що ухвалою Деснянського районного суду міста Києві від 27.09.2018 у справі № заяву В. щодо звільнення від сплати судового збору було задоволено.

Як зазначив Конституційний Суд України в рішенні від 01.06.2016 № 2-рп/2016, держава повинна вживати належних заходів для забезпечення

можливості повної реалізації прав і свобод людини. З цією метою, зокрема законодавець, має забезпечувати ефективне правове регулювання, що відповідає конституційним нормам і принципам, та створювати механізми, необхідні для задоволення потреб та інтересів людини.

У своєму рішенні від 27.02.2018 № 1-рп/2018 Конституційний Суд України зауважив, що принцип правової визначеності вимагає від законодавця чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, їх передбачуваності (прогнозованості) для забезпечення стабільного правового становища людини.

У пункті 44 Доповіді «Верховенство права», схваленої Європейською комісією, «За демократію через право» (Венеційська комісія) на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26.03.2011), зазначено, що принцип правової визначеності є ключовим у питанні довіри до судової системи і верховенства права. Для досягнення цієї довіри держава повинна складати тексти законів так, щоб вони були доступними, держава також зобов'язана дотримуватися та застосовувати в прогнозованій і послідовний спосіб ті закони, які вона ввела в дію. Прогнозованість означає, що закон повинен, коли це можливо, бути оприлюдненим до його виконання і бути передбачуваним у тому, що стосується його наслідків, він має бути сформульований достатньо точно для того, щоб людина могла регулювати свою поведінку, парламентові не може бути дозволено зневажати основоположні права людини внаслідок ухвалення нечітких законів.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у своєму листі зазначає, що реалізація споживачем права на судовий захист, складовою якого є наявність пільг щодо сплати судового збору, регулює стаття 22 Закону України «Про захист прав споживачів». Водночас норма статті 5 Закону України «Про судовий збір» не містить вичерпного переліку пільг щодо сплати судового збору. Тому сама по собі відсутність такої категорії осіб у встановленому в зазначеній нормі переліку осіб, які мають пільги щодо сплати судового збору, не може означати, що споживачі такої пільги не мають, оскільки вона встановлена спеціальним законом, який гарантує реалізацію та захист їх прав.

Такий висновок узгоджується з пунктом 7 постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України від 17 жовтня 2014 року № 10 «Про застосування судами законодавства про судові витрати» (постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України № 10). У ньому зазначено: оскільки стаття 5 Закону України «Про судовий збір» не містить вичерпного переліку пільг щодо сплати судового збору, то при визначенні таких пільг необхідно керуватися іншим законодавством України, наприклад, статтею 14 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового слідства, прокуратури і суду», статтею 22 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», статтею 22 Закону України «Про захист прав споживачів».

Ураховуючи викладене, вважаю, що між частиною третьою статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» та статтею 5 Закону України «Про судовий збір» існує колізія, яка призводить до їх неоднакового застосування. Крім того, вбачається порушенням гарантованого Конституцією України захисту прав споживачів та здійснення державою контролю за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт.

З огляду на наведене, з метою однакового застосування судами під час розгляду заяв про звільнення від сплати судового збору вимог законодавства та задля запобігання порушенням вказаних вище конституційних прав громадян у подальшому постає необхідність приведення частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» та статті 5 Закону України «Про судовий збір» у відповідність один одному шляхом доповнення частини першої статті 5 Закону України «Про судовий збір» пунктом 25 такого змісту: «25) споживачі — у справах, пов'язаних з порушенням їх прав як споживачів».

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

прошу:

1. Розглянути подання та вжити заходів щодо внесення запропонованих змін до статті 5 Закону України «Про судовий збір» пункт 25 для нормативно-правового врегулювання та усунення колізії між частиною третьою статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» та статтею 5 Закону України «Про судовий збір» з метою їх однакового застосування судами під час розгляду клопотань про звільнення від сплати судового збору та недопущення порушення конституційних прав громадян.

2. Про результати розгляду цього листа та вжиті заходи прошу поінформувати у встановлений Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» строк.

З повагою
Уповноважений

Людмила ДЕНІСОВА

